

OMTALER

Kulturskoledagene Vest, Bergen 15. -16. november 2018

SER VI INDIVIDET? Et inspirasjonsforedrag om relasjon elev-lærer - av og med Marcus Lewin

Må man ha 1-5 år med ped-studier for å bli en god kulturskolelærer?
Hvis du spør Marcus, så er svaret nei! Det spiller liten rolle hvor god du er på ditt instrument, eller hvor mye litteratur innen pedagogikk har du studert, hvis du ikke er i stand til å se individet og å skape entusiasme hos eleven.

En dedikert og plikttoppfyllende elev er oftest ikke problematisk å undervise. Men hva med en elev som er umotivert, har lærevansker, har en diagnose, sliter på skolen, sliter sosialt og/eller hjemme? Hva kan kulturskolelæreren gjøre for ham/henne? Skal vi våge å gå vår egen vei? Marcus har sine egne klare tanker om dette som han gjerne vil dele med deg/dere som jobber i kulturskolen.

Marcus Lewin er slagverker. Han kom fra Sverige til Norge første gang i 1998 for å spille i The Brazz Brothers. Det viste seg å bli 10 flotte år med disse brødrene. Han har turnert og undervist over hele verden på alle slags nivåer. I dag jobber Marcus ved Nannestad Kulturskole hvor han underviser i slagverk og ensemble/band. I tillegg er han en svært ettertraktet privatlærer i Oslo, hvor han bl.a. har undervist elever fra Foss og Edvard Munch vgs. og elver ved UIO, Blindern.

Verksted 1: Hvordan fanger du grooven? En workshop for alle som tør... ;-) v/ Marcus Lewin

Elsker du grooven eller er du redd den? Utfordrer den deg på en god eller dårlig måte? La oss avdramatisere det hele. Det er ikke nødvendigvis verken komplisert eller farlig. Her blir det spill, gode samtaler og moro rundt groove og rytmikk. Forhåpentligvis føler du deg litt tryggere på grooven når denne sessionen er slutt.

Temaer som blir tatt opp er:

Gehørspill med ulike øvelser i grupper og felleskap.

Hva er ”timing”?

Hvordan oppleves pulsen i klassisk musikk sammenlignet med rytmisk musikk?

Enkle rytmiske verktøy.

Scenisk fremføring, formidling over scenekanten.

Gruppeoppgaver. Resultatet fremføres? :-)

NB! Alle som melder seg til dette verkstedet må ha med eget instrument!

Verksted 2: FORMIDLING - Hvordan gjøre elevene trygge på scena v/ Seela Wanvik

Seela liker å jobbe med sirkus som formidlingsform og er ellers opptatt av at det er viktig å jobbe med og lære elevene FORMIDLING uansett fagområde. Teknikk er viktig og numrene og forestillingene må bygge på triksene og ferdighetene til elevene samt på deres evne til å uttrykke seg på scenen.

På sirkusskolen ved Trondheim kulturskole (hvor de har 2 store forestillinger per skoleår), blir "manuset" til forestillingen skrevet av lærerne og elevene sammen. Noen ganger jobbes det med et tema, andre ganger med en historie som er tilpasset sirkusverden. Musikken, kostymene, sminke, hår og scenografi har en viktig del i forestillingsarbeidet. Det styrker uttrykket for både aktørene selv og publikum. De begynner arbeidet ca. 6 måneder før forestillingen med idemyldring og gruppeøvelser med elevene.

Seela har de siste 7 årene også jobbet i Fargespill Trondheim som er et tilbud for først og fremst mottaksklassene i Trondheim. På Fargespill jobbes det med sang, dans og sirkus som uttrykk fra forskjellige verdensdeler.

Kontakt mellom utøverne på øvelsene - og på scenen, er et punkt vi bruker mye tid å øve oss på. Det å løfte blikket mot publikum kan være noe av det viktigste man lærer det første året. I fjor optrådte Fargespill med Trondheim Symfoniorkester på en helaftens konsert i Olavshallens Store sal. For en opplevelse for både fargespillere og musikerne det var! Teater- og sirkusseksjonene i TKK hadde også et samarbeid i form av to stykker som ble spilt på Trondheim torg i juni.

Seela Wanvik kommer fra Finland og utdannet som sirkuslærer der. Hun er nå etablert med familie i Trondheim og har jobbet ved Trondheim kommunale kulturskole i 8 år og har vært med å bygge opp et fantastisk bra sirkus-tilbud ved kulturskolen. Seelas sirkuskarriere begynte som base på pyramidegruppa i Sorin Sirkus i Tampere. Allerede som 16-åring begynte Seela å undervise som assistentlærer i Sorin Sirkus. I årene 1994-1997 tok hun bachelor som sirkuslærer ved Åbo kunstakademi og i 2002-2004 sirkusartist-skolen Cirkuspiloterna ved Cirkus Cirkör i Stockholm.

Verksted 3 - Del 1: Digitale verktøy for kulturskolelæreren v/ Håkon Kvidal

Dagens kulturskoleelever er digitalt innfødte og griper til smarttelefonen når de søker informasjon eller vil kommunisere med noen som ikke er i samme rom. I denne workshopen utforsker vi hvordan læreren kan utnytte den alle stedsnærværende hverdagsteknologien for å legge til rette for læring og for kommunikasjon mellom elev, lærer og foresatte. Vi vil også drøfte noen sentrale problemstillinger i forhold til bruk av digital teknologi i estetiske fag og lærerrollen i informasjonssamfunnet.

Vi skal lage og dele:

- En digital leksebok
- Noter og andre digitale dokumenter
- En instruksjonsvideo

Deltakerne må ha med:

- Smarttelefon, nettbrett eller bærbar datamaskin med internetttilgang
- Googlebruker (brukernavn og passord til gmail eller annen google tjeneste).
Om du ikke har det, besøk www.google.no
- App: Google Docs. Gratis fra App Store for iOS, Google Play for Android og <https://www.google.com/docs/about/for-windows-and-os-x>.

Verksted 3 - Del 2: Musikkskapning med Soundtrap v/ Håkon Kvidal

Med Soundtrap kan man lage musikk på smarttelefonen, nettbrettet eller datamaskinen. Veien fra ide til klingende lyd er svært kort noe som gjør at man etter kort tid kan henlede elevens oppmerksomhet fra det tekniske til de estetiske aspektene ved musikkskapning. Et klingende verktøy muliggjør en lyttebasert tilnærming til musikkproduksjon. Å skape med Soundtrap gir erfaring med hvordan musikk produseres i dag og kan berede grunnen for en reflektert tilnærming til moderne musikkproduksjon. Workshopen passer for deg som ønsker å skape musikk med moderne musikkteknologi sammen med elevene i kultur- og grunnskolen.

I workshopen skal vi:

Lage musikk med virtuelle instrumenter

- Gjøre lydopptak
- Balansere lydbildet (mikse)
- Dele musikken med andre

Deltakerne må ha med:

- Smarttelefon, nettbrett eller bærbar datamaskin med internetttilgang
- Hodetelefoner.
- Om du benytter smarttelefon eller nettbrett installerer du Soundtrap appen fra App Store (iOS) eller Google Play (Android) før vi møtes.

Håkon Kvidal er førstelektor i musikkteknologi ved Norges musikkhøgskole hvor han underviser i digital kompetanse for musikere og musikkpedagoger og jobber med å iverksette NMHs strategi for Digitale verktøy i læring og undervisning. Håkons forskningsområde er musikkteknologi og pedagogikk med særlig fokus på hverdagsteknologiens potensiale innen læring og estetiske fag. Han har bla. skrevet kapittelet om musikkfaget i antologien «Å være digital i alle fag» (Kunnskapsforlaget) og artikkelen Digitale verktøy i estetiske fag (Musikkultur). hakon@kvidal.no

Verksted 4: Om Å LAGE TEKST som berikende faktor i alle kulturskolens presentasjoner som konserter, forestillinger og utstillinger v/ Jesper Halle

Alle mennesker er skapende, men ofte blokkerer vi for våre egne kreative kunstneriske prosesser. Målet med verkstedet er å åpne opp for skaperkraften og finne veier til å komme rundt blokkeringene på. Verkstedet er praktisk rettet. Vi arbeider blant annet med ideutvikling og skriveøvelser, og det presenteres flere enkle og anvendelige teknikker som kan hjelpe kreativiteten i gang.

Verkstedet er for **deltakere fra alle kunstfag i kulturskolen**: musikk, dans, teater, sirkus, visuell kunst, skapende skriving, musikkterapi m.m.

Målet er at du som deltaker gjennom verkstedet skal få innfallsvinkler og redskaper til å hjelpe deg selv og dine elever til gode skapende prosesser, og dermed både støtte den kunstneriske utviklingen og bidra til å **heve kvaliteten på det sluttproduktet som formidles av elevene til et publikum.**

Jesper Halle er dramatiker og professor i scenetekst på Teaterhøgskolen, Kunsthøgskolen i Oslo. Han har skrevet et trettitalldramatiske verk, blant annet Dagenes lys (Ibsenprisen 1997) 24 mislykte nordmenn, (2003) Lilleskogen (Hedda-prisen 2004) og 1975 (for DUS – Den unge scenen 2011). Jesper har lang erfaring med å veilede og undervise i dramatikk og kreativ skriving.

Verksted 5 og 6: Art Equal- aksjonslæring og kulturkarusell v/ Maria Bach Boserup

Art EQUAL - et EU-støttet strategisk partnerskapsprosjekt med fokus på kunst og kultur som ramme for inkluderende læringsmiljøer

Præsentationen tager udgangspunkt i det 2-årige nordisk-baltiske projekt Art EQUAL, som skal fremme og understøtte tværfaglige samarbejder mellem pædagogisk personale inden for dagtilbud og indskoling og professionelle kunstnere og kulturformidlere. Projektet arbejder ud fra et overordnet mål om at skabe større fortrolighed med kunst og kultur i den pædagogiske praksis og herudfra undersøge, hvordan dette kan bidrage til arbejdet med inklusion af børn i særligt udsatte positioner. Projektpartnerne er i gang med at udvikle en online platform med inspirationsmateriale og refleksionsværktøjer til andre, der ønsker at etablere samarbejder mellem børneområdet og kunst og kultur. Platformen vil blive præsenteret her.

Maria Bach Boserup er projektleder på Kulturprinsen i Viborg, Danmark og nå og for EU-projektet Art Equal. Uddannet cand.mag i kunsthistorie og medievidenskab, har mange års erfaring med international projektudvikling inden for kunst, kultur og læring.

Scenedrøm: Et integrerende musikalprosjekt – utopi eller realiserbar drøm? v/ Cathrine Akse Nordkvist

Scenedrøm: et integrerende musikalprosjekt – utopi eller realiserbar drøm? «Scenedrøm» er et samarbeidsprosjekt i Bergen kommunes Enhet for kulturformidling og deltakelse mellom Team aktivitet og Bergen kulturskole ved Senter for musikkterapi og fordypningsprogrammene. Prosjektet startet våren 2017 og tar sikte på å skape nye kulturelle tilbud og inkluderende møter for kulturutøvere med og uten utviklingshemming. Planen er å jobbe frem en scenisk forestilling med elementer av dans, teater, sang og musikk som skal presenteres i november 2019. Prosjektet innebærer et tett samarbeid på tvers av kommunale avdelinger og målgrupper og vil kunne ha overføringsverdi til nye inkluderende prosjekter: Hvordan utvikle og bygge nye samarbeidsrelasjoner og nyskapende prosjekter med utgangspunkt i eksisterende kulturtilbud og kommunale strukturer? Foredraget vil også ta opp inspirasjonskilder, rekruttering av deltakere, instruktører og kunstnerisk ledelse, og logistiske utfordringer knyttet til prosjektet.

Hovedfokuset vil være på hvordan samarbeidet og relasjonene mellom de ulike deltakere med og uten utviklingshemming utvikler seg underveis. Hvordan takler deltakerne at forestillingen tar form skritt for skritt og at vi tilstreber å bygge forestillingen med utgangspunkt i deres ideer og ønsker? Vi vil også komme inn på utvikling hos deltakerne i et bredt perspektiv; Hvordan kan det å delta i prosjektet ha betydning for deres videre deltakelse i det frivillige kulturlivet?

Cathrine Akse Nordkvist er kulturkoordinator i Enhet for kulturformidling og deltakelse i Bergen kommune, der hun har hovedansvar for kulturtilbud tilrettelagt for personer med utviklingshemming i regi av Team aktivitet. Cathrine har mastergrad i sosiologi fra Universitetet i Bergen med spesialisering i verdier, sosial identitet og grensedragning. Gjennom 13 års arbeid med kulturtilbud til personer med utviklingshemming har Cathrine jobbet både praktisk og organisatorisk med et bredt spekter av kulturaktiviteter, og hennes hovedfokus er å dyrke frem aktiviteter og kulturopplevelser som gir deltakerne rom for utvikling og begeistring.

Åsta Rosendahl Knudsen er musikkterapeut ved Senter for musikkterapi, Bergen kulturskole, Enhet for kulturformidling og deltakelse. Åsta har mastergrad i Musikkterapi fra Musikkhøgskolen i Oslo. I perioden 1993 til 2005 var hun ansatt som musikkterapeut ved Vestlandet Kompetansesenter for hørselshemmede og døvblinde, avdeling Hunstad skole. I 2005 ble hun tilsatt ved Senter for musikkterapi i Bergen kulturskole. I tillegg til å tilby elevplasser i kulturskolen, selger senteret tjenester til barnehager, skoler og dagsenter innen psykisk utviklingshemming og arrangerer kurs innen tilrettelegging av musikk for ulike målgrupper. Musikkterapeutene gir tilpasset opplæringsstilbud til barn og unge med ulike typer funksjonshemminger, autisme, utfordringer psykisk og generelt innen lære- og kommunikasjonsvansker. Åsta har siden 2011 vært medarrangør for den årlige Høstfestivalen for mennesker med utviklingshemming i Fana kulturhus.

Verksted 5: Workshop under Art Equal - Bevegelseskreativitet med elever på 1.- 4. trinn» v/ Elizabeth Guinoo

Art Equal - Hvordan inkludere alle i dans og la dem være medskapende? Metoder presenteres i en form, som er tilpasset elever fra første til fjerde trinn. Deltakerne tar aktivt del i metodene som presenteres. I neste omgang kan de bruke metodene og bearbeide sitt eget materiale, som nyttes med elevene i en form der aksjonslæring er sentralt.

Elizabeth Guinoo er utdannet fra Locsin Dance Workshop og Cultural Center of the Philippines. Hun kom til Norge i 1980 og tok cand.mag i humanistiske fag ved Universitetet i Bergen innen blant annet teatervitenskap. Hun har en lang erfaring som danser, koreograf og pedagog og har i en årrekke vært koreograf for Fargespill. Elizabeth underviser ballett fra begynnere til Intermediate/Advance. Hun underviser etter den engelske standarden og metoden RAD (Royal Academy of Dance) og bestod sin RAD CBTS (Certified Ballet Teaching Studies) i november 2015. Hun er RAD Registered Teacher. Mange av hennes elever har RAD-gradert seg og samtlige har bestått med gode resultater. Elizabeth har de siste årene også videreutdannet seg innen progressing ballet technique. Elizabeth er fra 1997 tilsatt som dansepedagog ved Bergen Dansesenter med ansvar for undervisning av barn og unge. For mer info: <http://bergen-dansesenter.no>

Verksted 6: ALL INCLUSIVE - theatre with a diverse ensemble v/ Sandra Rasch

Dive into the work of renowned RambaZamba theatre. This workshop will be looked at in the context of understanding and reflecting on the work with and of people with disabilities. We will get behind the theatres history and philosophy and see how its aesthetic has changed and developed over the years. In addition we will apply methods and strategies used in the theatre practice with diverse groups.

Note: We will work with movement, so please bring clothes you move well in.

Sandra Rasch is a facilitator, directress and actress from Germany. She works at the RambaZamba Theatre and is responsible for the theatres outreach department. She has worked for theatres in Germany and the UK and has devised several theatre plays in the context of diverse non-professional-ensembles of all ages.

Verksted 7 - Del 1: Dokumentasjon -Tips for undervisningsprosess og tverrfaglig arbeid v/ Anders Edblom

Hvordan dokumentere prosesser og framskritt med enkle hjelpemidler?
Hvordan dokumentere undervisningen i det enkelte fag fram mot ferdig produkt?
Tipsene er gjeldende for undervisning i alle fag- musikk, dans, visuell kunst, teater, sirkus eller skapende skriving. Anders vil vise oss et utvalg av tilgjengelig og anbefalt utstyr som er lett anvendelig i undervisningssituasjonen.

Del 2: Dokumentasjon – praktisk utprøving v/ Anders Edblom

Her tar vi utgangspunkt i egne hjelpemidler som mobiltelefon, laptop, pc og annet. Her skal det forskes og utprøves hvilke muligheter vi har! Kanskje vil enkelt og tilgjengelig utstyr gi flere muligheter enn du tror!

Anders Edblom har sin studiebakgrunn fra NMH, med hovedfag Utøving med fordypningsemne. I tillegg har han studert pedagogikk og innspillingsteknikk. Han er gitarpedagog ved både Elverum og Hamar kulturskole. Underviser også i film, animasjon og musikkteknologi. Han har vært prosjektleder for Filmadeus I- et filmprosjekt for elever i kulturskolen og Filmadeus II- et filmprosjekt for 9. trinns elever ved Hanstad ungdomsskole i samarbeid med Elverum kulturskole. Han er også aktiv kursholder i fylket for lærere og barnehageansatte i animasjon, film og musikkteknologi. Har også hatt ansvaret for sesjoner under RKUL (Regional konferanse for IKT i utdanning og læring)

DAG 2

«Om å bli Integrert»

Foredrag v/ Irene Kinunda og Mona Ibrahim Ahmed

Irene Kirunda er 27 år og kommer opprinnelig fra Kongo. Hun kom til Norge for elleve år siden som FN-flyktning. Hun har vært aktør i Fargespill siden 2007, og i tillegg til sin musikalske tilstedeværelse på scenen er hun også en ettertraktet foredragsholder. Nå er Kinunda ansatt i Fargespill som kunstnerisk og administrativ konsulent. Irene Kinunda er samfunnsengasjert og sitter blant annet i Bergen Næringsråds ressursgruppe for mangfold og inkludering. Hun sitter også i styret for Barnevakten.

Mona Ibrahim Ahmed er 26 år og kommer opprinnelig fra Somalia. Hun har studert interkulturell forståelse ved NLA i Bergen og jobber i dag i et ungdoms-tiltak i regi av Kirkens bymisjon i Bergen. I tillegg jobber hun som lærer ved Nygård skole i samfunnskunnskap på somalisk. Hun er også undervisningsgjest ved Rafto stiftelsen.

Mona har vært med i Fargespill i snart ti år, og har i tillegg til å være aktør på scenen deltatt på flere ulike oppdrag i regi av Fargespill – blant annet som foredragsholder.

ERFARINGSDELING i nettverk i grupper etter tema/fag og /eller interesser
se påmeldingsskjema for hva du kan melde deg på :-)

«Læring i en digital tid» - Hvordan bruker barn og unge digitale medier?

Foredrag v/ June Mariann Breivik

Vi leser daglig om selvkjørende biler, kunstig intelligens, virtuell virkelighet og andre former for avansert teknologi. Hvilken betydning kan dette få for kunst og kultur? Hva vil det si å være menneske i et slikt samfunn? Hva gjør menneskene når maskinene kan gjøre «alt»?

I dette åpningsforedraget vil June Breivik trekke oss med i refleksjoner om hvilket samfunn og hva slags kultur som ligger foran de barn og unge vi utdanner i dag.

June Mariann Breivik er ny leder av avdelingen Kunst, kultur og skole i Kulturtanken. Hun kommer fra stillingen som utviklingsjef for e-læring på Handelshøyskolen BI, og har tidligere jobbet som enhetsleder, rektor og undervisningsinspektør i skolen. Hun er utdannet sosiolog, skriver bloggen Tanker, og er forfatter av boka Læring i en digital tid. -Feltene kunst, kultur og skole er veldig spennende, sier hun. – Kunst og kultur er viktig for barn og unge, og i den digitale

tida vi lever i er det viktigere enn noen gang, fortsetter hun. – For hva er det som gjør oss til mennesker? Det er jo nettopp det å skape. Unge skaper gjennom digitale medier hele tiden; se på remix-kulturen blant de unge, se hvordan de bruker YouTube. Når vi får en stadig mer robotisert hverdag, er det det kreative vi må fokusere på, sier hun.

«Det er vanskelig å uttrykke seg»

Aslutningsforedrag v/ Reiman Azizpour

Peiman Azizpour en av våre nye landsmenn. Han er 23 år gammel og opprinnelig kurder, født og oppvokst i Iran. Han kom til Norge i 2012.

Drømmen om å bli skuespiller startet da han var 11 år og han har drevet med teater siden. Og drømmen stoppet ikke opp etter at han kom til et nytt land. Året etter at han kom til Bergen kom han inn på Talentgruppen ved Bergen kulturskole og gikk der i 2 år.

For å videreutvikle seg flyttet han til Oslo og kom inn på teaterskolen Det Multinorske ved Det Norske Teatret, 2015-2018.

Nå jobber han på DNT og trives veldig godt der. Han gjør også litt småjobber som kortfilm og dubbing for nrk.

Tittel på Peimans foredrag er **“Det er vanskelig å uttrykke seg”**, - å gjøre seg forstått på en riktig måte!